

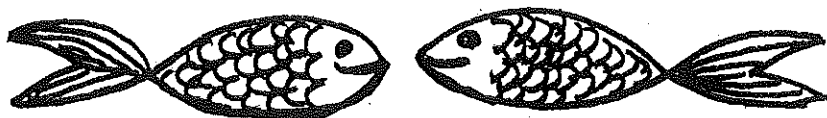

Grod- Bladet

nr. 1/79

ETT GOTT 1979!

SEN SIST

HAR VI HÅLLIT TILL INOMHUS. DEN 23.11. GJÖRDES ETT MYCKET LÄRORIKT STUDIEBESÖK TILL ÅNGPANNEFÖRENINGEN, DÄR VÅRA LUFTTUBER FÅR GENOMGÅ EN PROVTRYCKNING OCH ALLMÄN HÄLSOKONTROLL VAR FEMTE ÅR. ERIK ENSTRÖM FÖRELÄSTE OM TUBERNAS BYGGNAD OCH BESTÄMMELSENA OM BESIKTNING M.M. - ATT STÅLTUBERNA ÄR BARA 3,5 MM TJOCKA! VEM SKULLE TRO DET NÄR MAN SLÄPAR PÅ DOM! VI FICK OCKSÅ TITTA IN I EN DEL TUBER, VILKA HADE BLIVIT UTDÖMDA, RAKT RUSKIGT ROSTIGA, ALLA TÄNKTE FÖRSTÅS PÅ SINA EGNA OCH UNDRADE, HUR DOM KUNDE SE UT INVÄRTES. - VILL DU VETA MER OM LYKAPPARATER, KAN DU LÄSA T. EX INR 2/77 SPORTDYKAREN. HAR DU DEN INTE, KAN DU SÄKERT LÄNA AV NÅGON KLUBB-MEDLEM.

16 MEDLEMMAR KOM TILL ÅNGPANNEFÖRENINGEN. TILL LUCIA-FIRANDET DEN 17.12. KOM DET ÄNNU FLERA - ETT 30-TAL. KÖLDEN GNISLADE MED TÄNDERNA UTANFÖR TIBBLEHALLEN MEDAN VI LÖGADE OSS I BÖLJAN BLÅ. OCH SÅ HADE VI EN LUCIA MED LEVANDE LJUS I HÅRET, OCH ETT PAMPIGT FÖLJE AV GRODMÄN SIMMANDE EFTER HENNE ALLA 30 METRARN. JA, VI HADE EGENTLIGEN 2 LUCIOR. DEN ANDRA TILLHÖRDE TÄBY MOTIONS-SIMMARNAS OCH VAR MANLIG OCH ELEKT-RISK. HAN BJÖD PÅ PEPPARKAKOR, VILKA DOPPADES I BASSÄNGVATTNET. SEDA UTMANADE MOTIONÄRENA

CS

PÅ EN SIMTÄVLING (OCH VANN), BADPERSONALEN SPRANG FÖRSKRÄCKTA RUNT BASSÄNGEN. INTE KUNDE DE VÄL VARA RÄDDA FÖR ELDEN? VI HANN MYCKET PÅ EN TIMME, MEN 1 TIMME VARRAR BARA 60 MINUTER. OCH EFTERÅT I KAFETERIAN FICK MAN JU RIKTIGT KAFFE TILL SINNA PEPPAR- OCH M. KAKOR. DET VAR AVSLUTNINGEN AV AKTIVITETERNA 1978. VAD SKALL VI GÖRA AV 1979?

NYA MEDLEMMAR

MAUD ALASALMI TEL. 548632
KUNGS HOLMSSTRAND 181 IV 11248 STOCKHOLM

ANN-KRISTIN ERKHEDEN TEL. 684039
WOLLMAR YXKULLSGATAN 40 HTR. 11650 STOCKHOLM.

ANDERS SAMUELSSON TEL. 758507
SKARPÅNGSVÄGEN 9 18341 TÄBY

PETER STRÖM TEL. 0762-29148
NORR GÅRDEN 24 II TR. 18600 VALLENTUNA

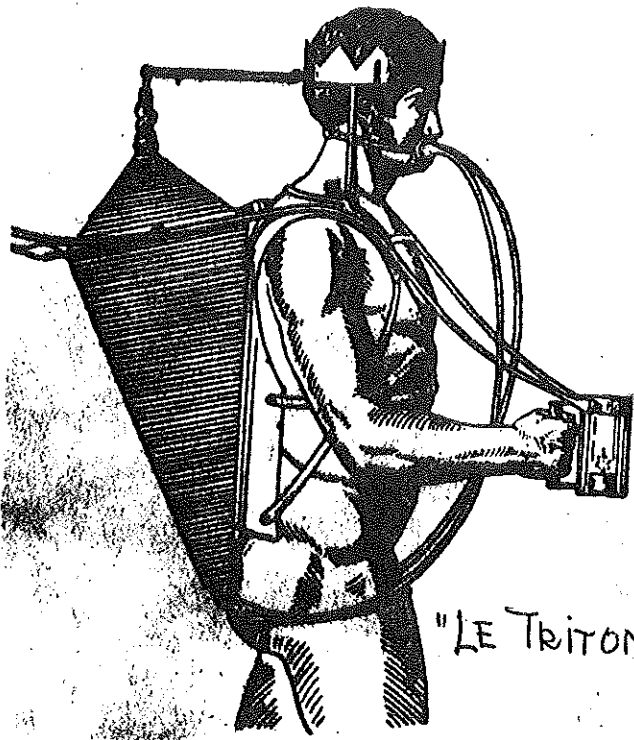
MIKAEL TOTH TEL. 7562945
TEGELV. 1 18340 TÄBY

JAN-ERIK TYLLI TEL. 0762-29668
NORR GÅRDEN 13 18600 VALLENTUNA.

ADR. ÄNDRING: MARTIN DAHLBOM TEL. 672095
GREVGATAN 21. 2TR. 11453 STOCKHOLM

ÅXPLOCK UR DYK HISTORIEN.

(K. P. 1811. SKILLN. DIVER. NOV.-76)

"LE TRITON"

DEN HÄR APPARATEN KONSTRUE-
RADES 1809 AV EN MAN VID NAMN
FREDERIC DE DRIEBERG. KRONAN PÅ
DYKARENS HUVUD ÄR INGÅNDA ETT
TECKEN PÅ FURSTLIG VÄRDIGHET. DEN
ÄR FÖRBUNDEN MED DIVERSE TÄTAR
TILL EN BÄLG I BEHÅLLAREN, MED
VILKEN DYKAREN PUMPAR LUFT
FRÅN YTAN GENOM ATT NICKA
MED HUVUDET. JU DJUPARE HAN
DYKER ELLER JU HÄRDARE HAN
ARBETAR, DESTO SNABBARE MÅS-

TE HAN NICKA MED HUVUDET, SOM SYNS, TILLHÖR ÄVEN
EN UNDERVATTENSLAMPA UTRUSTNINGEN. MAN VET INTE, HUR
MÅNGA DYK DET GJÖRDES MED APPARATEN ELLER OM NÅGON
ISÅFALL ÖVERLEVDE FÖRSÖKET.

APPARATEN T. H. ÄR FRÅN
ÄR 1868 OCH KALLADES AERO-
PHORE AV SINA UPPHOVSHÄN.
FRANSMÄNNEN BENOIT ROUQUAYROL
OCH AUGUSTE DENAYROUZE. NU
FINNS DET TRYCKLUFT I BEHÅL-
LAREN - UPP TILL DRÖGA 40 AT.
AEROPHORE GJÖRDE STOR SUCCÉ,
NÄR DEN DEMONSTRERADES
INFÖR FRANSKA VETENSKAPS-
AKADEMIN. FRAMFÖR ALLT SATTE
DEN FANTASIN I RÖRELSE HUR
EN YNGRE MEDLEM, SOM HET

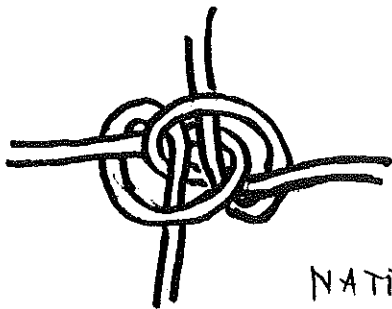

TE JULES VERNE, OCH TVÅ ÅR SENARE UTKOM 800.000 M
UNDER HAVET

FÖR ATT DRA NYTTA AV BERÖMMELSEN SOM BOKEN HA-
DE GETT BILDADES ETT BOLAG I SYFTE ATT GÖRA PEN-
GAR PÅ SVAMPDYKNING I GREKLAND. VEM VET VAD SOM
HÄNDE? DE GREKISKA DYKARNA, TRÄNADE FRÅN BARN-
DOMEN ATT HÅLLA ANDAN MEDAN DE SAMLADE SVAMPAR,
BÖRJADE KANSKE DÖ AV LUNGSPRÄNGNING NÄR DE
DÖK MED DEN FRANSKA DYKAPPARATEN. I ALLA FALL
FÖLL NYMODIGHETEN DOM INTE I SHAKEN. EN NATT GJOR-
DE DE REVDLT OCH FÖRSTÖRDE STÖRSTA DELEN AV
AEROPHORERNA.

MEN DÄRMED FÖLL AEROPHORE INTE HELT I GLÖMS-
KA. DEN HADR NÄMLIGEN EN SÅN FINNESS SOM EN RE-
GULATOR MED DOSERING. DET VAR DEN GAGNAN OCH COUS-
TEAU OMARJETADE OCH FÖRBÄTTRADE. OCH NU FINNS DET OCKSÅ
CYLINDRAR MED HÖGRE TRYCKKAPASITET SMT KOMPRESSORER
ATT Fylla DOM MED. ÅRET VAR 1943 OCH DEN MODERNA DYK-
NINGEN VAR FÖDD.

Wulley

"HALLEY'S KOMET BLAND KNOPARNA"

DET HÄVDAR KNOPEXPERTEN VID LONDONS
NATIONAL MARITIME MUSEUM OM "HUNTERS BEND".

DET HADR HAN KOMMIT FRÅN TILL EFTER ATT HA STUDERAT SJÖMANS-
HANDBÖCKER ÄNDA TRE SEKLER TILLBAKA. DET TOG DR. HUNTER 20 ÅR
ATT FÅ SIN KNOP VEDERBÖRLIGEN ERKÄND. - DET ÄR KNEPIGT
MED KNOPAR. EXPERTEN FRÅN LONDON TÄNKER ATT B.L.A.,
DYKARNA KAN HA ANVÄNDNING FÖR DENNA KNOP.

SÅ VAR SÅ GODA!

Wulley 5

Enligt...

Annons:
"Overrock säljes
av ungeri, som en-
dast varit på två
gångar."

★ Det går festligt till i Finland.
Det förstår man då man läser
anslaget i en by utanför Vasa:
STOR FEST PÅ LÖRDAG I
VASA. Knivar, yxor och motorså-
gar medtages! SLIPSTEN OCH
BENSIN FINNES PÅ FEST-
PLATSEN.

ÄNTLIGEN!
PRECIS
VAD DU BEHÖVER
TILL SALU

★ Gamla mor Malvina på Skogshöjden har alltid betraktats som häxa. Det finns folk som på fullt allvar tror att hon hör till kärringarna som på påskafton flyger till Blåkulla. Snickar-Emil hörde till dem som trodde det och det var väl därför han tyckte sig få bekräftelse den här påskaftonen. Mor Malvina hade med sopkvassten sopat trappan, blivit trött och satt sig att vila en stund. Emil passerade, lätt påstruken, stannade upp och sa häpen:
- Fan... har du pödländat?

KOMPL.

UNISUIT RÖD 48-50
PRIS 2.400:- TEL. 08/425232 LENNART ROSELL.

Kompendium i Dyk - Fysik, Matematik och Tabeller, av Rolf Edström.
86 sidor A4-format, förutom text och tabeller innehåller kompendiet massor av övningsexempel med fullständiga lösningar.

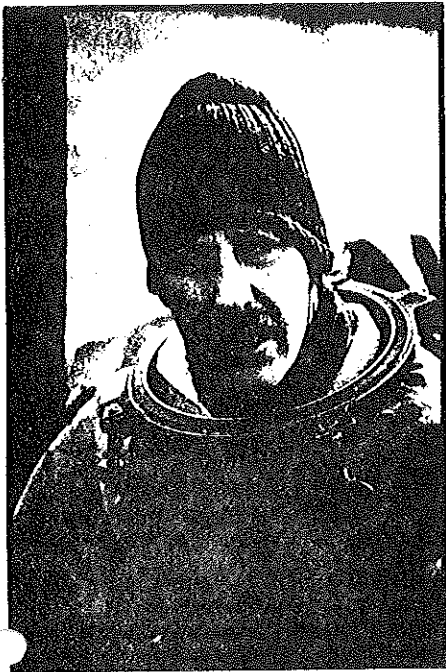
Kompendium i Medicin och Fysiologi för Sportdykare, av Knut Segerström
62 sidor A4-format, 34 figurer, repetitionsfrågor till varje avsnitt.

Sätt in 34:- på respektive postgirokonto så får Du kompendiet i brevlådan. Vid postförskott tillkommer postförskottsavgift.

Fysikkompendiet
Produktiv Fritid HB
Bruksförvaltarvägen 5
740 33 Vattholma
pg. 94 51 67-5

★ De skulle gå till sängs med varandra för första gången. Det var mörker, ljuv musik och kysisar som lovade allt. Hon klädde av sig och kröp under täcket. Och så viskade hon ljuvt:
- Har du skyddsmedel?
Han hejdade sig mitt i avklädningen, stirrade häpet på henne och sa:
- Tänker du slå mig?

Medicinkompendiet
Knut Segerström
Stigbergsvägen 4B
752 42 Uppsala
pg. 36 11 18 - 3

Hasse Jacobsson

"Man tänker SÅRAT UR ARBETSMILJÖ sällan på att man 13/78 är ensam"

– Att vara dykare är ett ensamt jobb. Jag har hela tiden telefonkontakt med dykarskötaren, men jag är hänvisad till att göra de flesta bedömningar helt ensam. Tror inte uppdragsgivaren på min bedömning så får han väl skaffa en annan dykare helt enkelt. Det säger Hasse Jacobsson, 32, som arbetat som dykare ett tiotal år. Han är fast anställd vid en anläggningsfirma.

Just nu är Hasse Jacobsson tillsammans med två arbetskamrater sysselsatt med ett arbete vid Eolshälls reningsverk i Mälaren. En dagvattenkylvert har slammat igen och måste rensas.

Vi har bestämt att träffas vid reningsverket där dykarbåten ligger. Vi kommer något försenade. Ca tio, femton meter från land ligger dykarbåten Nita. DYKARE står det med stora svarta bokstäver på sidan. En varningsflagga är hissad. Två man rör sig ombord. Det hela ser mycket odramatiskt ut. Först efter en stund ser vi att det bubblar i vattnet och att bubblorna förflyttar sig.

Det måste alltså vara dykaren som rör sig på botten.

– Ni får vänta en stund för han ska vara nere tio minuter till, ropar någon åt oss.

Efter en stund sticker dykarens huvud upp vid fören på båten. Hjälmens rör sig sakta mot aktern och så kliver dykaren tungt upp för stegen och dykarskötaren skruvar av hjälmen.

Risk för dykarsjuka

När vi hämtats ombord på båten sitter Hasse Jacobsson på aktertoften med hela dykarmunderingen på sig.

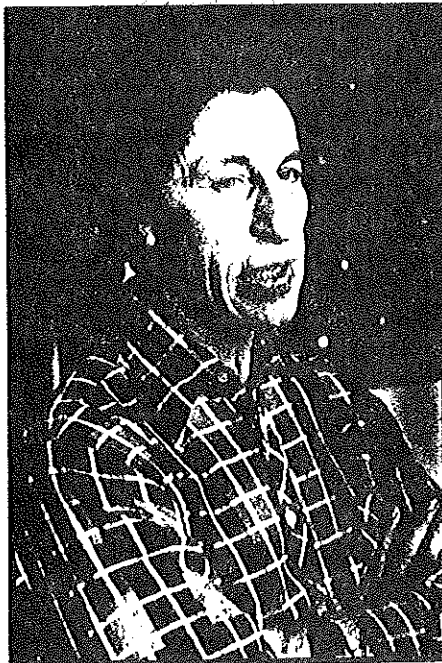
– Så här måste man alltid sitta en stund för att känna efter att allt står rätt till, säger han. Om jag skulle få några obehag så måste jag snabbt kunna gå ner i vattnet igen för att inte drabbas av dykarsjuka.

Det här är rutin efter varje dykning och det känns bra idag som alla andra dagar. Hasse Jacobsson kan stanna kvar ovanför ytan.

– Jag har haft känning av dykarsjuka en gång under mina år. Då åkte jag direkt till Karolinska där de har tryckkammare.

Jag behövde ingen vård, men det kändes tryggare att sitta där tills besvären gick över.

Ombord på Nita finns förutom Hasse Jacobsson också dykarskötaren Christer Björnström och reservdykaren Tony Larsson. Alla har sin givna uppgift ombord.

Ove Serner har varit dykare i ett 30-tal år. Han anser att arbetstakten idag är så hårt uppdriven att den utgör stor olycksfallsrisk. – En del förmän begriper inte att man inte kan jobba snabbt under vatten, säger han. Foto: Peter de Ru

– Det är bara jag som dyker, men det känns tryggt att ha någon annan dykkun- ning ombord. Om det skulle hända något, säger Hasse Jacobsson, som anser att det skulle vara obligatoriskt med åtminstone två dykkunniga på varje arbetsplats.

Dyker på 18 meter

För närvarande dyker Hasse Jacobsson på 18 meters djup. Det är ett tungt arbete han håller på med. Han ska plocka upp ungefär tio meter av ett rör som har en diameter på 1,4 meter. Han får ta isär röret bit för bit. Varje bit är 1,5 meter lång. Ibland måste han krypa in i röret.

– När man arbetar så här pass djupt och med så tungt arbete kan man bara göra två nedstigningar per dag. För varje gång man går ned måste man vila längre mellan nedstigningarna och dessutom blir uppstigningstiden längre och längre mellan varje dykning. Dyktider och liknande räknas ut efter tabeller och förs in i dykjournalen, som förs av Tony Larsson.

– Jag noterar när nedstigningen börjar, när dykaren når botten, när han lämnar botten, expositionstid, gasblandning (som i det här fallet är luft), största dykdjup, dekompressionstid, när dykaren når ytan, dekompressionstid totalt, dyktidens slut, total dyktid och tiden mellan dykningarna. Dessutom anger jag vilka tabeller vi använt vid beräkningen av dyktiden.

Dykjournalen viktig

Dykjournalen är viktig. Den ska tas med till sjukhuset om det händer dykaren nå- got. Läkarna kan använda sig av den då de behandlar dykaren.

– Skulle jag känna mig det minsta då- lig tar jag med mig dykjournalen hem och

ENSAM ARBETE

har den på mig hela tiden. Skulle jag bli dålig och förlora medvetandet så finns den ändå tillgänglig för sjukhuspersonalen, säger Hasse Jacobsson.

Han tycker egentligen inte att det här med ensamarbete är något märkvärdigt.

– Man tänker sällan på att man är ensam. Men det kan vara besvärligt rent fysiskt. Man skulle ibland behöva hjälp av ytterligare en dykare, men det blir för dyrt att ta hit någon bara för en arbetsuppgift. Då blir det att man får försöka klara sig själv.

– Det kan också vara problem då man ska göra vissa bedömningar eller fatta beslut. Det går ju till så, att man får en ritning i sin hand och en uppgift att utföra. Sedan får man lösa det hela efter bästa förmåga. Men det är det som är det roliga med jobbet också.

Den tredje personen ombord är dykarskötaren Christer Björnström. Det är han som sköter kontakten med Hasse när han är i vattnet. Under dykningen småpratar de hela tiden i telefon.

– Det är ett led i säkerhetsanordningarna. Hasse berättar lite om vad han håller på med för tillfället och jag frågar då och då hur det går med jobbet, hur det

känns osv. Dessutom kollar jag hela tiden genom telefon hur han andas. Skulle jag märka att han andas för snabbt så kan jag säga till honom att ta det lite lugnare, men Hasse är så pass rutinerad att det inte är någon fara. Men man lyssnar ändå på andningen. Skulle något hända skulle jag genast märka det, säger Christer Björnström.

Hasse Jacobsson talar in handlingarna för att den sträva dykar-dräkten lättare ska gå på. Christer Björnström står beredd att ge ett handtag.

Arbetar i lag

Hasse Jacobsson och Christer Björnström arbetar ihop så mycket som möjligt.

– Det känns skönt att alltid ha samma dykarskötare. Vi känner varandra bra efter att ha arbetat ihop i tre år. Jag litar på Christer.

Christer Björnströms arbete är inte heller lätt och det är ensamt och ansvarsfullt. Ibland är det bara dykaren och dykarskötaren som arbetar ihop. Den här dagen är det ganska kallt och blåsigt.

– Jag tycker inte att kylan är det värsta. Den kan man skydda sig mot genom att klä sig ordentligt. Blåsten är värre. Den gör att man blir trött och i det här jobbet måste man vara på bettet. Skulle något hända kan det få så ruskiga konsekvenser, säger Christer Björnström.

Långt mellan dykningarna

När man arbetar på så pass stort djup och med tungt arbete så blir det långt mellan nedstigningarna. Det blir en hel del död tid. Utrymmena ombord på båten är inte särskilt stora och det blir att man sitter och pratar.

– Men vi har en del att göra också mellan dykningarna. Materielen ska sörjas över och det ska göras förberedelser för nästa dykning och en massa andra saker, berättar Hasse Jacobsson.

Han säger också att han trivs med sitt jobb.

– Det är fritt och bra, man bestämmer över sig själv. Ofta ligger vi ute i skärgården och vi får vistas ute i naturen. Man planerar sitt jobb självständigt och använder den tid man behöver. Ingen kan stressa oss. Vi har våra tabeller att gå efter. På kvällarna känner man sig kanske lite trött, men det gör man väl i andra jobb också. ■

"Arbetstakten är det största hotet"

– På senare år har arbetstakten drivits upp enormt på byggarbetsplatserna. Arbetsgivarna vill ofta att dykarna ska hänga med i den takt som råder på byggarbetsplatsen. En del förmän begriper inte att man inte kan jobba snabbt under vatten.

Arbetskyddsstyrelsens anvisningar nr 49 för dykarbete som kom 1963 har väl ändå gjort en hel del för att förbättra våra arbetsvillkor sedan dess. Det säger Ove Serner, 53, som arbetat som objektdykare i ett 30-tal år.

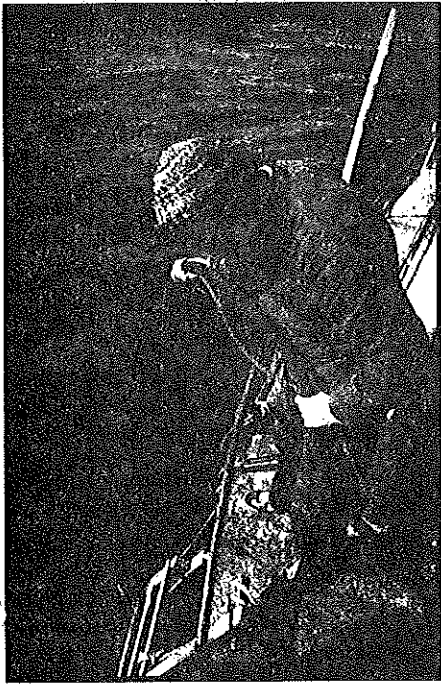
□ – Som dykare arbetar man nästan all tid helt ensam. Det kan vara på både gott och ont. Man är fri och obunden. Men det är också lätt för företaget att skylla på dykaren om något inträffar.

Ove Serner berättar att dykarna ofta gör självständiga jobb, som helt och hållet är baserade på egna bedömningar. Det kan kännas tillfredsställande och också ansvarsfullt.

– Man får många gånger ta ett allt för stort ansvar. Förmännen vet för lite om vad som händer under ytan. Grodmansutrustningarna och sportdykeriet har haft det goda med sig att arbetsledarna har möjlighet att lära sig dyka. Då kan de själva komma ner och titta på botten och man slipper att ensam ta alla beslut och allt ansvar. De flesta dykarfirmor har ingenjörer med grodmansutbildning.

Fyra yrkesutbildningar

Ove Serner är objektdykare. Det innebär att han tar entreprenadarbeten. Han är utbildad i fyra olika yrken, timmer-

Christer Björnström måste hålla reda på slangar och dykarlina och samtidigt hålla kontakt i telefon.

man, bergsprängare, svetsare och betongarbetare.

– Dessutom ska jag kunna klara det här under vattnet. Det innebär också att jag kan ta jobb som byggnadsarbetare när det inte finns dykjobb.

Vissa arbetsmoment är speciellt besvärliga under vatten. Gjutning är ett sådant besvärligt arbete.

– Arbetar man på stort djup och håller på med gjutning blir det lätt en konflikt mellan säkerhetsbestämmelserna och arbetet. Dyktiden är kanske slut, men man har några kubikmeter kvar att gjuta. Då är det lätt att man fortsätter och gör arbetet färdigt. Då uppstår genast risker för dykarsjuka. Själv har jag haft känning av dykarloppor, som är det första stadiet av dykarsjuka.

– Men ingen arbetsledare i världen kan tvinga en att vara nere längre än dyktiden tillåter. Vid den här typen av arbete borde man ha möjlighet att bli avlöst. Det borde finnas åtminstone två dykkunniga på arbetsplatsen. Men det blir tydligen för kostsamt. Det här är ett av de krav vi driver hårdast i facket.

Många olyckstillbud

Ove Serner har arbetat länge som dykare. Han har varit med om många olyckstillbud, liksom de flesta som arbetat länge.

– Det är så mycket som kan inträffa och som man inte själv råder över. 1959 arbetade jag i Uddevalla. Jag och en kamrat hade laddat en salva med 250 kg dynamit. Tändkablarna var dragna upp till ytan och vi gick upp och klädde av oss dykardräkterna. På väg upp till »ko-

jan» mötte vi bergsprängaren. Just då gick salvan av. Det var ungefär tre minuter efter det att vi gått upp ur vattnet.

– Det här hände i februari, men det hade blivit åskväder och blixten antände. Sprängaren chockades och det blev en väldig utredning. Hade vi varit under vattnet hade vi strukit med. Trycket fortplantas så enormt i vatten.

Tre år senare, 1962, råkade Ove Serner ut för ett svårt olycksfall. Han arbetade då med bygget av Essingeleden.

– Jag fick ett stenblock på två och ett halvt ton över mig. Vi höll på med schaktningsarbeten på 20–25 meters djup. När olyckan inträffade hade jag varit nere hela dyktiden och skulle just gå upp. Då var det kritiskt. Det var stor risk för att jag skulle drabbas av dykarsjuka.

Erfaren dykarskötare

När olyckan inträffade hade Ove Serner en gammal och erfaren dykare som skötare.

– Det gjorde att jag kände mig trygg. Jag kunde själv leda räddningsarbetet och det gick bra, mycket tack vare att jag hade just den här dykarskötaren. Det är en av de viktigaste aspekterna på skyddsområdet att man har en erfaren kille som dykarskötare. Helst bör det vara någon som är dykkunnig själv, anser Ove Serner.

Han klarade sig undan den här olyckan utan psykiska skador, men bröt fyra revben och ena armen nedanför axeln.

– Jag gick gipsad i tre månader och sjukskriven i ett och ett halvt år.

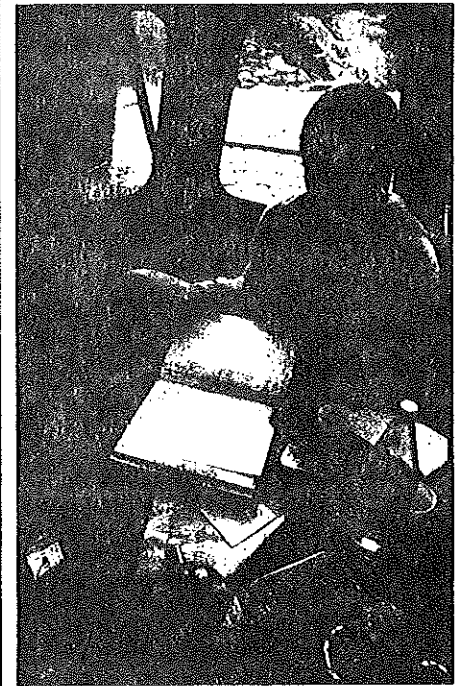

Bubblorna på ytan visar att det står rätt till på botten. Därnere arbetar dykaren ensam med sitt tunga arbete.

Schaktningsarbete farligt

Schaktningsarbete under vatten hör också till de farligare uppgifterna för en dykare. Det kompliceras av att det är dyrt att stötta upp med sponter vid schaktning. Därför gör man det sällan.

– Man kan lätt sugas in i mammutröret. En av dykarna vid samma bygge där jag skadades fick in ena handen i

Dykjournalen är mycket viktig. I den förs alla data om dykningen in. Man slår i tabeller för att se hur länge dykaren kan vara nere osv. Det slarvas ibland med journalskrivandet. Här tittar Hasse Jacobsson i tabellerna hur länge han kan vara nere vid nästa dykning.

mammutröret vid schaktning. Han bröt tummen på sex ställen.

– Min fru var väldigt rädd när jag skulle gå ner första gången efter olyckan. Efter den gången vill hon att jag ringer hem varje dag efter avslutat jobb. Hon håller alltid reda på vilket djup jag dyker på och vilken typ av jobb det är. Schaktning på större djup är det som oroar henne mest. Och det med all rätt. Det är farligt!

Gjutning är ett annat farligt arbete. Tempot är så högt uppdrivet att det lätt händer olyckor.

– De flesta olyckor som inträffar är sådana som man inte själv kontrollerar. Det är ekonomiska hänsyn som spelar in. Men man börjar mer och mer intressera sig för skyddsfrågorna. Förr fick man slita hårt för att få gehör för skyddsfrågorna. Så illa är det inte idag.

ENSAM
ARBETE

Många och svåra yrkessjukdomar

- 75 procent av alla tungdykare har eller har haft dykarsjuka, ben-nekros eller kronisk värk i olika leder.
- 26 procent av alla dykare har hörselskador, yrsel, balansrubbingar, ont i öronen eller liknande.
- Den stora tidspressen och dålig säkerhetsorganisation tillsammans med ovan ytpersonal anses vara den största arbetsmiljörisken. Det visar en intervjuundersökning med 50 svenska yrkesdykare.

□ Rapporten är ett delprojekt i STUs havstekniska utredningsförslag. Den har utförts av Toni Ivergård och Christian Günther på Ergolab.

De har intervjuat 19 lätta dykare, 15 weltersdykare, dvs sådana som arbetar med både lätt och tung utrustning, och 16 tunga dykare.

Majoriteten av dykarna arbetar som anläggningsdykare med schaktning och gjutning som vanliga arbetsuppgifter. Arbetsdjupet ligger på ca 10 meter för 80 procent av dem.

Det finns i hela landet ungefär 300 civila dykare. De som enbart försörjer sig som dykare är färre.

– Det borde finnas någon form av licensförfarande. Arbetsgivarna vet ofta inte vad de får för dykare. De kan göra dåliga jobb. Därför är det periodvis också kö efter duktiga, väletablerade dykare, berättar Christian Günther.

I undersökningen nämns konflikter mellan personal som en av de anledningar som kan ge upphov till farliga situationer.

– Dykarskötaren är ofta utbildad. Arbetsgivaren sätter in yngre eller äldre arbetare, som det är lätt att undvara, på det ansvarsfulla arbetet som dykarskötare. Dykaren och dykarskötaren tycks ibland ha ett underligt förhållande till varandra.

– Dykaren är helt beroende av skötaren. Många av de dykare jag talat med säger att skötaren är en av de största olycksriskerna. De har ofta en kritisk inställning till skötaren, berättar Christian Günther.

På de stora dykarfirmorna har man ofta flera dykare som jobbar ihop. De turas om att gå ner och att vara dykarskötare.

– Det är en mycket bra lösning. Dessutom bör det vid svårare arbeten också finnas en man som står beredd och kan gå ner om något skulle hända.

ASS anvisningar säger att det ska finnas nödvändig säkerhetsutrustning. Men det händer att dykare åker ut på avlägsna ställen utan att ha med kommunikationsradio eller någon som kan dyka. Helst borde det vara tre man varav minst två dykkunniga på sådana arbeten.

– För några år sedan dog en dykare mycket långsamt. Han hade ljustnat på botten. Skötaren försökte gå ner utan dräkt men det gick inte. Dykaren förblödde. Hade det varit med en man till så hade de säkert kunnat rädda sin kamrat.

Dykarsjukan problem

Dykarsjuka är ett stort problem, som man dock vet lite om. Det har forskats för lite kring den frågan.

– Det borde finnas tillgång till tryckkammare på arbetsplatsen. Men det finns också negativa saker förknippade med kammaren. Man kan förtedas att gå upp för snabbt och förlita sig på tryckkammaren. Även om det inte inträffar något i direkt anslutning till uppstigningen kan det ha effekter på sikt. Det borde forskas mer på det här området, anser Christian Günther.

Många skilsmässor

Många dykare är fränskilda. Det kan ha flera orsaker.

– Helt klart är att många hustrur och anhöriga är oroliga. Men det behöver ju inte leda till skilsmässa. En annan faktor är att dykarna har ett mycket rörligt arbete. Ibland kan de få en telefonpåringning på morgonen. Sedan är det bara att packa väskan och sticka iväg. De blir kanske

Dykarskötaren Christer Björnström gör en sista kontroll innan Hasse Jacobsson ska gå ner. Dykarskötarens jobb är ansvarsfullt och ofta mycket slitsamt. Han får stå still i ur och skur och kontrollera att ingenting händer dykaren.

Uppstigningen måste ske mycket försiktigt. För varje gång dykaren går ner så minskar tiden på botten. Istället får han ägna mer tid åt själva uppstigningen. Detta för att han inte ska drabbas av dykarsjuka, som kan vara livshotande om det inte finns tryckkammare.

De 50 dykare som intervjuats har redovisat följande sjukdomar eller besvär som konstaterats eller förmodas ha samband med dykning:

Myrkrypningar, dykarloppor	5
Bends, lätta, akuta	1
Kronisk värk i olika leder	8
Dykarsjuka, svår, konstaterad	9
Ben-nekros	3
Koldioxidförgiftning	3
Koloxidförgiftning	1
Syrebrist, svår	3
Syrgasförgiftning	1
Köldskador	3
Hörselskador, yrsel, balans- rubbnings, öronont	13
Ont i pannan, tänderna, ögonen	8
Eksem, utslag	6
Underlivsbesvär p g a kylan	1

– Det är märkligt att ingen dykare rapporterat något allvarligt fall av squeeze eller lungbristning, mot bakgrund av det stora intervjuunderlaget. Det kan bero på att dykare som har haft dessa skador inte längre är yrkesverk-samma, anser Christian Günther.

Hälsokontroll

Vid intervjuerna framkom att över hälften av de intervjuade inte hade något avtal med läkare om hälsokontroll. 13 hade avtal med dykarmedicinskt utbildad läkare, tre med dykkunnig läkare och sju med annan enskild läkare. Samtliga medlemmar i Byggnadsarbetareförbundet genomgår Bygghälsans hälsokontroller, som under 1978 genomför en speciell hälsoundersökning för sina medlemsdykare.

Av de intervjuade dykarna genomgår nio varken hälsokontroll på privat initiativ eller Bygghälsans kontroll. Två av dem vill inte göra det på grund av rädsla för att eventuellt bli stoppade som dykare.

Skiftande organisation

Organisationen kring dykandet är mycket skiftande från arbetsplats till arbetsplats. På de större arbetsplatserna kan man snabbt åtgärda eventuella olycksfall. Det finns en räddningsberedskap. Den för dykaren speciella olycksfallsutrustningen visste man emellertid inte mycket om. På en av de arbetsplatser som utredarna besökte visste varken förmannen eller skyddsombudet vad en tryckkammare

borta i flera månader. Det medför naturligtvis störningar i familjelivet.

Christian Günther berättar att de flesta dykare verkligen tycker om sitt arbete. De trivs och "de är sina egna".

– Dykarna har också hög status på arbetsplatsen. Det råder ibland en viss spänning mellan dykare och förman. Det bottnar också i att de är suveräna. Dykaren är på något vis oåtkomlig, när han är nere i vattnet.

Oerhört riskfyllt

Att dykaryrket är oerhört riskfyllt framgår av rapporten. Samtliga tungdykare som intervjuats har varit med om något olyckstillbud under sin tid som dykare. Av samtliga dykare hade 62 procent varit med om något tillbud och 36 procent hade haft något tillbud under senaste året. Mer än hälften eller 55 procent av de objektanställda dykarna hade varit ute för något tillbud under det senaste året.

– Olyckstillbudet bottnar ofta i

tidspressen. Arbetsledningen ligger på om dykarna inte är klara i tid. De vill gärna pressa dykarna.

– Dykarna är ofta dåligt informerade om risker och medicinska förändringar. Många är vad man kallar tuffa. De säger att de inte har några problem. Man måste prata med dem länge för att få dem att tala om problemen, säger Christian Günther.

Hälsorisker

Siffrorna i rapporten talar också sitt tydliga språk om de hälsorisker som är förknippade med dykaryrket. 75 procent av tungdykarna, 47 procent av welterdykarna och 31 procent av de lätta dykarna har eller har haft dykarsjuka, ben-nekros eller kronisk värk i olika leder.

72 procent av dem som är över 40 år har eller har haft samma besvär. Ser man på hela gruppen så är det 50 procent som har eller har haft problem av ovan-nämnda natur.

ENSAM ARBETE

Dykarskötaren och dykaren har hela tiden telefonkontakt när dykaren är nere. De småpratar med varandra om allt möjligt. Det är för att dykarskötaren hela tiden ska ha dykaren under kontroll. Här är Hasse Jacobsson på väg ner under uppsikt av dykarskötaren Christer Björnström.

skulle användas till. Dykerifirmorna och de större anläggningsfirmorna som ofta anlitar dykare hade dock en god olycksfallsberedskap.

Den sämsta beredskapen finns på de mindre och avlägsna arbetsplatser, där en objektanställd dykare arbetar tillsammans med utbildade skötare. De flesta av de dykare som intervjuades hade någon erfarenhet av sådana arbeten. Flera dykare vill att arbetarskyddsstyrelsen i sina anvisningar ska kräva att det på dessa arbetsplatser finns telefon.

– Dykarkojorna är ofta dåliga. Där borde man kunna göra mycket. Det är inte särskilt svårt att göra i ordning en

bra dykarkoja, men även här tycks tidspressen hindra det. Förmän med dykarefarenhet har lättare att förstå sådana problem.

– Det saknas ofta hygienutrymmen och möjligheter att spola av dräkten. Det gör att risken för infektioner är ganska stor, anser Christian Günther.

Skelettskador bland dykarna

– Många dykare lider av ben-nekros, dvs skelettskador. Vi ska nu undersöka hur många det rör sig om. Vi har konstaterat så mycket att det jämfört med andra grupper är mycket vanligt bland dykare. Det säger Nils Rogberg, företagsläkare på Bygghälsan i Sundsvall, som arbetar med byggnadsarbetarförbundets dykare i första hand.

□ 1975 anslöt sig Svenska Yrkesdykares Rikssammanslutning (SYR) till Svenska Byggnadsarbetareförbundet. Man började då inom Bygghälsan diskutera hälsokontroller på dykare.

– Till en början ville vi vänta och se på de nya anvisningarna som skulle komma från arbetarskyddsstyrelsen. Det visade sig att man inte visste om de medicinska aspekterna skulle tas upp i anvisningarna. Parterna beslutade därför om att erbjuda medlemmarna i Byggnadsarbetareförbundet att genomgå en kostnadsfri hälsokontroll. Genom att den nya arbetsmiljölagen jämställde försvaret och de civilt anställda fick vi möjlighet att hyra in oss på marinens lokaler i Karlskrona där vi kan göra den medicinska undersökningen på dykarna. Det är jag som gör den, men jag använder marinens resurser, vilket är en stor tillgång, berättar Nils Rogberg.

Hälsokontroll

1978 genomfördes den första hälsokon-

trollen och den gjordes på 50 dykare.

– Tyvärr kom bara drygt hälften av dem som är medlemmar. En del tackade nej av olika orsaker, som att de var syster-satta med arbete, bortresta eller annat. Några var rädda att de inte skulle få fortsätta som dykare om de läkarundersöktes, trots att vi försäkrade att vi inte var ute efter att stoppa någon i hans yrkesutövning.

Bland de 50 som kom visade det sig att det fanns sex till åtta dykare, som hade någon form av ben-nekros.

– Ett par var helt klara redan från början. De visste om att de led av besvär. De andra upptäckte vi vid kontrollen. Nu ska man ha i minnet att endast 25 procent av dem som har ben-nekros visar upp symtom. 75 procent är symtomfria.

Skelettskador

Ben-nekros uppstår genom att blodet kan ta in mer gas än normalt när man befinner sig under tryck. När trycket lättar, dvs när dykaren går upp, kan det bildas bubblor i blodet. En sådan bubbla kan blockera någon del av skelettet genom att den sätter sig i skelettets blodkärl. Skelettet bryts då ned genom att näringstillförseln stryps. Det kan ta tre till fyra månader innan man kan konstatera en sådan förändring.

– Vi vill nu fortsätta vår undersökning på Bygghälsan. Jag vill försöka få kontakt med alla dykare i landet. Idén är att på

sikt ska de återkomma på regelbundna kontroller. Vart femte år innan man fyllt 40 och sedan vart annat år.

Nils Rogberg vågar inte säga hur vanligt bennekros är bland dykare.

– Klart är att det är mycket vanligare bland dykare än bland andra människor. Vi tänker jämföra dykarna med övriga byggnadsarbetare. Jag vågar bara säga att mellan en och 60 procent av dykarna lider av bennekros. Bland andra människor är det mycket ovanligt. Det kan räknas i promille.

Totalförlamning

Ben-nekros kan yttra sig på olika sätt. Symtomen beror på var bubblorna satt sig.

– De kan komma in i centrala nervsystemet, dvs sätta sig på ryggraden. Då kan det inträffa totalförlamning. Vi hade fyra sådana fall. På tre hade förlamningen släppt genom att de kommit under dekompression direkt. Den fjärde hade invalidiserats.

Det finns grundforskning på hur kroppen reagerar rent fysiologiskt på tryck.

– Dykarna har själva en regel som de kallar dry martini-regeln och som faktiskt är ganska bra. Där utgår man från att för varje tionde meter man passerar kan man jämföra med att man tar en dry martini. Man blir alltså berusad. Går man ner på 50 meter är det att jämföra med att man druckit fem dry martini.

Väntar på nya anvisningar

Man väntar nu på att arbetarskyddsstyrelsen ska komma ut med nya anvisningar på dykarbeten. De förra kom 1963 och är förlegade.

– Där säger man att när dykarbetet sker djupare än 30 meter ska det finnas tryckkammare tillgänglig. Annars är de medicinska aspekterna inte alls med i de anvisningarna. I de nya bör de medicinska aspekterna finnas med, säger Nils Rogberg bestämt.

Han anser också att dykarna måste få utbildning i fysiologi för att de ska inse farorna med sitt arbete. Han menar också att det är viktigt att hela dykarorganisationen ses över.

– Arbetsplatsens uppbyggnad är viktig. Där måste finnas räddningsutrustning, luftförråd osv. De borde alltid finnas två utbildade dykare på varje arbetsplats. Dessutom efterlyser jag någon form av legitimering för dykare. Det vore bra för både dykarna själva och för arbetsgivarna.

Väntetiderna mellan dykningarna kan bli långa. Utrymmena ombord är små och trånga. Mellan dykningarna tittar man över materiel och förbereder nästa dykning. Allt ska göras ombord. Hans Jacobsson, Tony Larsson och Christer Bjärnström har matrast.

O.B.S.

SE HIT!

MALTA?

Vi är några stycken som funderar på att åka till Malta igen. Är Du intresserad av att hänga med och börja dyksäsongen med en veckas dykning på Malta. Vi har talat om att åka den 23 april. Priset blir (vid bokning före 15 februari) 830 kr för billigaste inkvartering i fyrbäddslägenhet. Till detta kommer ca 50 kr för transport av dykutrustning och 100-150 kr för bilhyra och bensin under en vecka. 7-8 luftfyllningar kostar 70-80 kr. Hyra av vikt-bälte ung lika mycket, hyra av tubör ca 100-150 kr.

Detta är det särklassigt billigaste sättet att få 6-7 dag och 1-2 nattdyk i Medelhavets fina vatten.

Intresserad? Kontakta Bo Matsson per telefon eller på årsfesten den 2/2. Mitt telefonnr är numera 68 61 98 och under arbetstid 78 78 658.

BOSSE

BOM

FILMER PÅ SJÖHISTORISKA VÄREN 1979

Tisdagar kl 19.00.

Sjöhistoriska museet är under vår- och höstsäsongen öppet varje tisdagskväll kl 18-21. Dessa kvällar visas också ett program med maritim inriktning. Med reservation för ändringar. Köbrickor utdelas i kassan.

30/1 *Marine Flowers*, en hisnande vacker japansk film om färger och former på havets flercelliga organismer — coelenteraterna — dit bl a korallerna hör. Engelsk och japansk text.

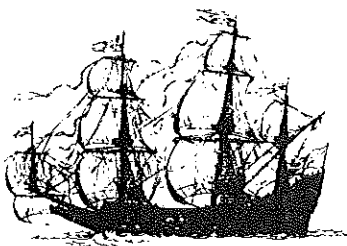
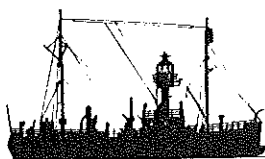
6/3 *Hajar*. Peter Benchley (upphovsmannen till *Hajen*) tar oss med på två undervattensexpeditioner utanför Australiens östkust. Från gallerburar med köttstycken som bete filmas tigerhajen och människohajen — den vita hajen. Svensk text.

Ordinarie entréavgift till museet. Buss 69 avgår från Humlegården kl 18.13 och 18.58. Efter den 10/4 har museet öppet i vanlig ordning varje dag kl 10-17 tills tisdagskvällsprogrammen åter börjar hösten 1979.

Nu är bästa tillfället att studera Wasa i lugn och ro!

Wasavarvet är öppet alla dagar kl 10-17.

Sommartid 1/6-30/8 kl 9.30-19.00

Vid besök på Wasavarvet, passa på att gå ombord på fyrskeppet Finngrundet. Byggt 1903, indraget 1969. Öppet sön: 10-15

VÄRENS UTSTÄLLNINGAR PÅ SJÖHISTORISKA

Ett varv i kris. Skall sjöfartsstaden Stockholm förlora sitt sista betydelsefulla skeppsvarv? En utställning om liv och verksamhet vid nedlägningshotade Finnboda Varf. Öppnas den 30/1.

Marinarkeologi — vad är det? Den 27/2 öppnas en utställning där vi presenterar en av våra nyare vetenskaper med exempel från Jutholms- och Älvsnabbenvraken i Stockholms skärgård, Klintehamnsvraket och Bulverket på Gotland.

De kommo vida... En presentation av vikingatidens hamn- och handelsförhållanden på Gotland genom fynden i Paviken vid Västergarn, öppnas i mars.

Undervattenskväll på Wasavarvet

Dykaren och marinarkeologen Catharina Ingelman-Sundberg berättar om utgrävningen av den holländska ostindiefararen Zeewijk, som förläste 1727 utanför Australiens västkust med bl a svenska sjömän ombord. På Wasavarvet onsdagen den 28 februari kl 18.30.

Pris: 10:—/kväll. För medlem i Föreningen Sveriges Sjöfartsmuseum 8:—/kväll.

TIBBLEBADET

NYA PRISER

1979

BAD MED SKÅP PER GÅNG 8 KR
- " - UNGDOM T.OM 20 ÅR " 4 "

GRODMÄNNEN FÅR KÖPA RABATTKORT.
GÄLLER ETT ÅR FRÅN RESP. DATUM.

MEDLEMMAR BOSATTA I TÄBY, FAMILJEKORT
PRIS 125 KR. VUXENKORT 100 KR. UNGDOM 50 KR

MEDLEMMAR BOSATTA I VALLENTUNA FAMILJEKORT
165 KR. VUXENKORT 100 KR. UNGDOMSKORT 50 KR

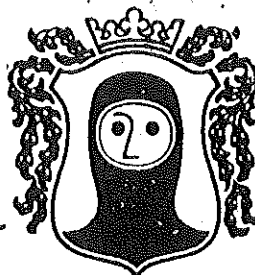
MEDLEMMAR BOSATTA I ANNAT OMRÅDE ENDAST
VUXENKORT 100 KR. UNGDOMSKORT 50 KR.

BADTIDEN SÖNDAGAR 07.45 - 08.45 ← **OBS.**

08.45 UPP UR BASSÄNGEN. ALLA PRYLAR
UPPSTÄLLES I TORRA OMKLÄDNINGSRUMMET
PÅ ETT STÄLLE, FÖR STÄDERSKORNAS SKULL.

BASTUN DISPONERAS TILL 09.30 DÅ CAFETERIAN
ÖPPNAR. ANSÖKNINGSBLANKETTER FINNS I
KASSAN. DET LÖNAR SIG MED ÅRSKORT, OM MAN
TRÄNAR MYCKET OCH DET GÖR DU VÄL? 15

STOCKHOLMS SPORTDYKARFÖRBUND

Kansli; S:t Göransgatan 153
112 51 Stockholm
Postgiro 232615-5. Bankgiro 152-9445.
Tel. 08/ 53 77 77 onsdagar 19-21.

KONFERENSER OCH KURSER 1.7.78-30.6.79

Dykledarkurs

Del 1	13-14/10	Bosön	Ake Eriksson
Del 2 Medicin o fysiologi	10-11/2		Knut Segerström
Del 3 Säkerhet o materiel	24-25/2		Ake Eriksson/ P-A Hallberg

Del 4 Praktiskt dykledarskap juni 79

Kurs i olycksfallsvård	prel våren 79	?
Torrdräktskurs	prel våren 79	?

Grundkurs i uv-ot	prel 3-4/6	Arne Borlin
-------------------	------------	-------------

Fridykarinstruktörskurs	3- 4/2	C-G Österberg
Lägerledarkurs	31.3- 1.4	?

Skrivning för
Nordiskt 1:a-klassbevis 18 mars (prel)

Organisation och planering	1- 3/12	Bosön	Stockholms Idrottsförbund
----------------------------	---------	-------	------------------------------

1978-11-01 / ANITA WRETBLAD.

08-64 43 79

BÖRJA BADA BÄTTRE

Välkomna till

DSDDC:s badaktiviteter på Stockholms Sportdykarförbunds baddid

PÅ GIH-BADET, SÖND KL. 8-10, VÅREN -79.

Första baddiden: 14 januari -79.

Vi kommer att ha 2 insläpp varje gång: 1:a insläpp kl 8.00-8.10
2:a insläpp kl 8.35-8.45

Priset för Sth SDF:s badbiljetter och årskort är oförändrat.

Detaljprogram för vårens söndagar kommer att finnas på GIH-badet eller kan beställas genom att 2:- insättes på DSDDC:s pg. 9 30 21-4.

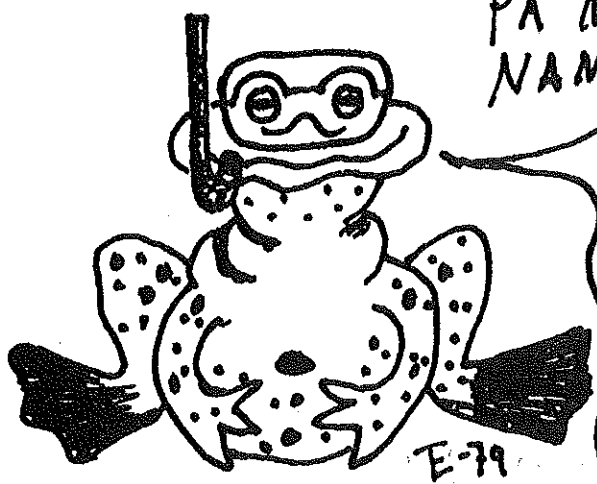
Förfrågningar: Knut Claeson tel 08-765 21 33

BUDGET 1979

Ingående behållning		3367.91	
Intäkter Medl. avg.		5400.-	
Badrens		3000.-	
Ränta		100.-	
Övrigt		100.-	8600.-
Kostnader	Årsavg, SSDF	1600.-	
	Försäkring	1075.-	
	Porto	1100.-	
	Utflykter	3500.-	
	Möten och fester	1500.-	
	Kompressor	150.-	
	Diverse	200.-	9125.-
Utgående behållning			2842.91

En skotte på besök i Amerika hade otur att bli överfallen av gangsters. Han kämpade som ett lejon, men måste dock till slut ge upp efter att ha slagit två män till marken. När gangsterna letade igenom skottens fickor fann de endast 5 cent och ett visittkort.
— Vilken otur att det skulle vara just en skotte som vi räknade, så en av banditerna. Bara 5 usla cent hade han.
— Bara 5, så en annan, prisa du din lyckliga stjärna att han inte hade en dollar, då hade han slagit ihjäl oss allesamma.

VAD ÄR DET SOM ÄR:
 SUPERSNYGGT, JÄTTETUFFT, HEL-
 FLUMMIGT, PYSMYSIGT, DRAR
 ÖGONEN TILL SIG VÄRLDEN ÖVER
 ○ VAR VI ÄN VARIT (DET ÄR FAKTISKT SANT)
 JOOO, VÅRT KLUBBMÄRKE I TYG!!!
 HANDBRODERAT, LJUSGRÖN GRODA
 PÅ MÖRKGRÖN BOTTEN TEXT OCH
 NAMN I GULD. SE FRAMSIDAN!!!

JAG SÄLJS ENDAST TILL
 MEDLEMMAR FÖR 25:- ST
 GENOM UFFE (CASSANOVA) SVENSSON
 KASSÖREN
 TEL. 0758 / 17677
 STÖD DIG KÖP MIG!

E-79

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 1978

SDK GRODMÄNNEN

Medlemsantalet var vid årsskiftet 1978-1979 45 st dykande, därtill kommer familjemedlemmar och barn ca 20 st.

Klubben är medlem i Stockholms Sportdykarförbund, Svenska Sportdykarförbundet och Sveriges Riksidrottsförbund.

Styrelsen har under året haft 10 st protokollförda möten.

Det har varit 9 st klubbsammankomster med olika aktiviteter. 3 kvällar med bildvisning från medlemmars dykresor, 2 filmkvällar och studiebesök på Ångpanneföreningen. Temakvällar med säkerhet och dykutrustning har vi haft två gånger. Dessutom har vi haft Luciafirande i Tibblebadet.

Under året har 9 klubbykutflykter arrangerats, varav tre var dykresor. Under vintern dök vi på Saltskutan/Dalarö och isdyk gjordes i Kalhäll. Endagsutflykter med båt på ostkusten har gjorts en gång med Alfen och två gånger med Torpedbåten. I juni arrangerades en helgresa till Lysekil och klubbens traditionella dykvecka tillbringades hos Köpingsdykarna i Hamburgsund. En vecka med massor av fina dyk. På höstkanten var en helg inbokad i Oxelösund och säsongen avslutades med ett dyk på Långholmen.

Klubben har som vanligt haft representanter i Loskär Runt.

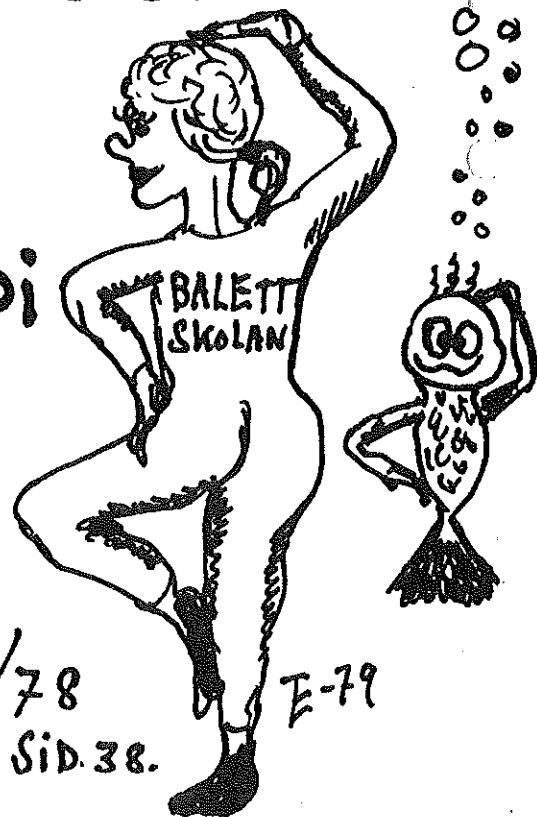
Badrensningar har gjorts i Täby kommuns bad, fem st totalt. I samband med dessa gjordes en 3 dagars utställning av skräpet på Täby Centrum som blev mycket omtyckt.

Förutom årsfesten lyckades vi även i år ha en mycket trevlig höstfest.

Klubbtidningen Grodbladet har utkommit med 6 innehållsrika och färggranna nummer.

-00-

VEM VÅGAR
UTMANA VÅRAN
HELENA KUUKANKORPI
PÅ LOSKÄR RUNT DEN
1 MAJ 1979. SISTA ANMÄLN.
1 APRIL TEL. 08 / 68.36.24.
SE VIDARE SPORTDYKAREN NR 6/78

Sid. 38.

E-79

MEDLEMSAVGIFTER 1979.

1:A APPARATDYKANDE	125:—
2:A — " — — " — i FAM.	75:—
ÖVRIGA FAM.MEDLEMAR	20:—
BARN 12-0 ÅR i FAM.	0:—
1:A ENDAST SNORKELDYKANDE	75:—

KASSÖREN SKULLE BLI
JÄTTEGLAD

OM AVGIFTERNA BETALAS IN
FÖRE FEBRUARI

TACKAR PÅ FÖRHAND

★ Greven kommer i två versioner från Mörarp. Först den om morgonen då greven vaknade upp och Odde tjuvtockt. Tog sig upp ur sängen och ringde på Jean.
— Jean, sa han mödosamt, vem är det som har spytt på min frack?
— Jag vet inte, greven, men det kanske röra sig om samma person som hajsade i grevens kalsonger ...

★ — Du och dina jävla självmordsförsök. Har du sett vilken gasräkning vi fått ... ?

fick vara med om en hejdundrande middag med köttstuvning, dans och glada flickor. Men mitt under festen hörde man ett fruktansvärt skrik från djungeln.

Festen fortsatte och en stund senare hörde man ett skrik som var om möjligt värre. Missionären svalde djupt och tog en ny köttbit. Men han klarade inte av att höra det tredje, fruktansvärda skriket från djungeln.
— Vad var det där? sa han nervöst till hövdingen.

— Åh, det är bara en kille som fått bongo-bongo-sjukan.

— Måste han skrika så förfärligt då ... ?

— Ja, nu står han på pungen och orkar inte gå därifrån ...

(Mats Johansson Horndal)

★ Missionären skulle alltså avresa till det fjärran Afrika, avfestades i församlingen och gick till doktorn för att vaccineras.

— Nu har du fått sprutor mot allt, sa doktorn. Utom förstås mot bongo-bongo-sjukan.

— Vad är det för nåt? sa missionären.

— Man blir en smula slö och så sjunker faktiskt ... ja, just det där man har längstat ner ... hm ... pungen sjunker alltså ...

Missionären avreste, motogs i en infödingsby och

KASSÖREN

KASSÖREN

★ Det är klart att man blev ängsliga på cirkusen då en av de största och bästa elefanterna en dag fick hosta. En veterinär efter-sändes och kom slutligen med rådet att man skulle slå en flaska whisky i elefantens vattenhink. Det fungerade faktiskt. Kruxet var bara att nästa dag hade alla elefanterna plötsligt fått hosta.

★ — Mamma, är det sant att Gud ger oss vårt dagliga bröd och att storken kommer med barnen?
— Javisst, lilla vän.
— Vad ska vi då med farsan till?

★ — Hur bedömer du en hönas ålder?
— Med tänderna.
— En höna har väl inga tänder?
— Nä, men jag.

1979

SKJUT INTE UPP
BESÖKET * HOS
DYKSHOPPEN!

E-79